

KARTA MIAST EDUKACYJNYCH

KARTA MIAST EDUKACYJNYCH

KARTA MIAST EDUKACYJNYCH

Miasta reprezentowane podczas I Międzynarodowego Kongresu Miast Edukacyjnych, zorganizowanego w Barcelonie 1990 r. w pierwotnym statucie ustaliły podstawowe zasady, które miały stanowić impuls edukacyjny miasta. Były one przekonane, iż edukacji ich mieszkańców nie można pozostawić przypadkowi. Wspomniana Karta została znowelizowana na III Międzynarodowym Kongresie (Bologna, 1994 r.) i VIII Międzynarodowym Kongresie (Genua, 2004 r.) celem udoskonalenia oraz zaadaptowania jej idei do nowych wyzwań i potrzeb społecznych.

Niniejsza Karta oparta jest na Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka (1948 r.), Międzynarodowym Pakcie Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (1966 r.), Konwencji o Prawach Dziecka (1989 r.), Światowej Deklaracji „Edukacja dla Wszystkich” (1990 r.), oraz Powszechnej Deklaracji UNESCO o Różnorodności Kulturowej (2001 r.)

PREAMBUŁA

Dziś, bardziej niż kiedykolwiek wcześniej, miasta duże i małe, oferują niezliczone możliwości edukacyjne. Niestety, miasto może również ulec siłom szkodzącym nauczaniu. Tak czy inaczej, miasto dysponuje kluczowymi elementami integralnej edukacji, zarówno kompleksowym systemem jaki i stałym, wielowymiarowym czynnikiem edukacyjnym zdolnym do przeciwdziałania elementom szkodliwym dla procesu kształcenia.

Miasto edukacyjne jest obdarzone własną osobowością, stanowiącą integralną część państwa. Zatem jego tożsamość jest współzależna z tożsamością terytorium, do którego przynależy. Miasto nie jest samoistne, wchodzi w dynamiczne związki z otoczeniem, z innymi ośrodkami miejskimi w kraju oraz z miastami zagranicznymi. Celem tych relacji jest nauczanie, wymiana, dzielenie się, a w konsekwencji wzbogacanie życia mieszkańców.

Miasto edukacyjne powinno wykonywać i rozwijać swoją funkcję kształcenia równolegle do swoich tradycyjnych funkcji (gospodarczych, społecznych, politycznych, a także świadczenia usług) biorąc pod uwagę kształcenie, promocję i rozwój wszystkich jego mieszkańców. Miasto edukacyjne musi przede wszystkim zajmować się dziećmi i młodzieżą, równocześnie angażując się w proces kształcenia osoby w każdym wieku.

Powody uzasadniające tę nową funkcję wynikają przede wszystkim z zadań społecznych, gospodarczych i politycznych, i są nade wszystko skierowane na skuteczny, wspólnotowy projekt kulturalny i edukacyjny. Wielkimi wyzwaniem XXI wieku są: po pierwsze, „inwestowanie” w edukację, w każdą osobę, aby zwiększyć jej możliwości ekspresji, afirmacji i rozwijania własnego potencjału ludzkiego, uwzględniając jego wyjątkowość, kreatywność i odpowiedzialność. Po drugie, stworzenie warunków równości dającej każdemu poczucie poważania

i poszanowania, umiejętności prowadzenia dialogu. Wreszcie po trzecie, połączenie wszystkich tych czynników w taki sposób, aby można było tworzyć w każdym mieście prawdziwe społeczeństwo wiedzy, które nikogo nie wyklucza oraz któremu zapewni się łatwy dostęp do technologii informacji i komunikacji umożliwiających rozwój osobisty.

Miasta edukacyjne wraz z ich formalnymi instytucjami edukacyjnymi, działaniami nieformalnymi (o charakterze edukacyjnym wykraczającymi poza kształcenie formalne) oraz nieoficjalnymi działaniami (niezamierzonymi i nieplanowanymi) powinny współpracować, dwustronnie bądź wielostronnie w zakresie wymiany doświadczeń. W duchu współpracy miasta edukacyjne będą się nawzajem wspierały w projektach badawczych i inwestycyjnych, w formie bezpośredniej współpracy lub współpracy między instytucjami międzynarodowymi.

Ludzkość zmienia się. Każdy mieszkaniec musi uczyć się po to, aby przystosować się i aktywnie uczestniczyć w wyzwaniach i możliwościach pojawiających się w wyniku globalizacji wszystkich gospodarczych i społecznych procesów tak, aby w indywidualny sposób mógł aktywnie angażować się na arenie międzynarodowej oraz zachować autonomię w obliczu zalewu informacji kontrolowanych przez niektóre władze polityczne i gospodarcze.

Z drugiej strony, dzieci i młodzież nie są już biernymi uczestnikami życia społeczności, a tym samym miasta. Konwencja ONZ z 20 listopada 1989 r., która uczyniła wiążącymi zasady Deklaracji Praw Dziecka z 1959 r., nadała dzieciom pełne prawa obywatelskie i polityczne. Mogą one, zatem, przyłączyć się i uczestniczyć w życiu społecznym stosownie do swojego poziomu dojrzałości.

Ochrona dzieci i młodzieży w naszym mieście nie ogranicza się wyłącznie do poprawy ich sytuacji. Istotne jest również wskazywanie im właściwego miejsca obok dorosłych, którzy cenią pokojowe współistnienie różnych pokoleń. U progu XXI wieku, dzieci i dorośli w sposób widoczny coraz bardziej potrzebują możliwości ustawicznego oraz stale odnawianego procesu kształcenia.

Aby ukształtowało się obywatelstwo globalne powinna powstać globalna przestrzeń demokratyczna, w której państwa nie mogące osiągnąć realnej demokracji respektowałyby autentyczne wzorce kulturowo-społeczne i w której państwa demokratyczne o silnej tradycji mogłyby poczuć się dumne ze swoich systemów. W tym kontekście miasta powinny działać w swoim wymiarze lokalnym jako platformy wzmacniające obywatelstwo demokratyczne oraz promować pokojową współpracę edukacyjną o wartościach etycznych i obywatelskich respektując jednocześnie różne formy samorządu.

Różnorodność jest nierozzerwalnie związana z nowoczesnymi miastami i zakłada się, jej wzrost w przyszłości. Z tego powodu jednym z wyzwań jakie stoją przed miastem edukacyjnym jest promowanie równowagi i harmonii pomiędzy tożsamością a różnorodnością, mając na uwadze wkład społeczności oraz ich prawo do rozpoznania swojej kulturowej tożsamości.

Żyjemy w świecie zwątpienia, który prowadzi nas do poszukiwania bezpieczeństwa, co często wyraża się w negowaniu inności oraz wzajemną nieufnością. Miasto edukacyjne, świadome tego faktu, nie poszukuje łatwych, jednowymiarowych rozwiązań, ale akceptuje tę sprzeczność i stawia procesy wiedzy, dialogu i uczestnictwa jako najlepszej drogi do współistnienia i walki z niepewnością.

Stąd też zatwierdzamy prawo do życia w mieście edukacyjnym. To prawo ma być rozumiane jako rozszerzenie powszechnego prawa do edukacji. Formalny etap nauki i dorosłe życie, zasoby i siła edukacyjna miasta powinny współpracować z rozwojem systemu edukacyjnego, społecznego i zatrudnienia.

To prawo do miasta edukacyjnego powinno stanowić gwarancję zasad równości, sprawiedliwości społecznej i równowagi terytorialnej.

Odpowiedzialność samorządów lokalnych jest istotna w rozwoju wszelkich potencjałów edukacyjnych miasta wcielającego zasady miasta edukacyjnego do swego projektu politycznego.

ZASADY

PRAWO DO MIASTA EDUKACYJNEGO

1 Wszyscy mieszkańcy danego miasta mają prawo do korzystania, w sposób wolny i równy, ze środków i możliwości edukacyjnych jakimi miasto dysponuje, spędzania wolnego czasu oraz indywidualnego rozwoju. Prawo do miasta edukacyjnego jest rozumiane jako rozszerzenie podstawowego prawa każdego człowieka do kształcenia się. Miasto edukacyjne stale angażuje się w różnorodne formy ustawicznego kształcenia swoich mieszkańców. Aby to umożliwić, należy uwzględnić wszystkie grupy społeczne wraz z ich szczególnymi potrzebami.

W zakresie planowania i zarządzania miastem trzeba powziąć niezbędne kroki, aby usunąć wszelkiego rodzaju przeszkody, łącznie z barierami fizycznymi, które ograniczają egzekwowanie prawa do równości. Odpowiedzialnymi za wykonanie powyższych będą zarówno administracje miejskie jak i inne instytucje rządowe mające wpływ na miasto. Jednocześnie sami mieszkańcy powinni zaangażować się w to zadanie indywidualnie jak również poprzez różne stowarzyszenia do których należą.

2 Miasto edukacyjne powinno promować edukację w całej jej złożoności w celu zrozumienia międzynarodowej solidarnej współpracy oraz pokoju na świecie. Taka edukacja powinna zwalczać każdą formę dyskryminacji. Miasto powinno zachęcać do wolności słowa, różnorodności kulturowej i dialogu na równych

warunkach. Powinno korzystać zarówno z inicjatyw awangardowych jak i kultury popularnej, bez względu na jej pochodzenie. Miasto powinno przyczynić się także do eliminacji nierówności powstających w wyniku promocji kultury bazującej głównie na kryteriach handlowych.

3 Miasto edukacyjne powinno zachęcać do dialogu pomiędzy pokoleniami, nie tylko jako sposobu pokojowego współistnienia, ale także jako poszukiwania wspólnych projektów między osobami w różnym wieku. Projekty te powinny być ukierunkowane na realizację inicjatyw i działań społecznych, których wartości mają charakter międzypokoleniowy oraz na wykorzystywanie możliwości właściwych danej grupie wiekowej.

4 Polityki miejskie o charakterze edukacyjnym powinny odnosić się do szerszego kontekstu inspirowanego przez zasady sprawiedliwości społecznej, ducha demokracji obywatelskiej, jakości życia i postępu intelektualnego mieszkańców.

5 Władze miejskie powinny efektywnie wykonywać swoje obowiązki z zakresu edukacji. Nie zważając na zasięg swoich możliwości, władze powinny zaplanować rozległą politykę edukacyjną o charakterze innowacyjnym, która obejmie wszystkie sposoby edukacji formalnej i nieformalnej, jak również różnorodne

wydarzenia kulturalne i źródła informacji, a także sposoby odkrywania rzeczywistości w mieście. Rolą administracji miejskiej jest, z jednej strony, ustalenie możliwych lokalnych polityk i ocena ich skuteczności, a z drugiej strony, uzyskanie stosownych decyzji ustawodawczych od innych centralnych lub regionalnych administracji.

6 Celem prowadzenia działań w odpowiedni sposób, osoby odpowiedzialne za politykę miejską powinny posiadać dokładne informacje o sytuacji i potrzebach swoich mieszkańców. Mając to na uwadze, miasto powinno przedsięwziąć badania, które zaktualizują i udostępnią ogółowi oraz ustanowić stałe kanały informacji otwarte na jednostki i grupy w celu umożliwienia im formułowania konkretnych projektów i ogólnej polityki.

Jednocześnie miasto podczas podejmowania decyzji w zakresie swoich kompetencji powinno uwzględniać ich wpływ edukacyjny.

ZOBOWIĄZANIA MIASTA

7 Miasto powinno umieć odkryć, zachować oraz ukazać swoją złożoną tożsamość, co zapewni miastu wyjątkowy charakter i podstawy do owocnego dialogu z mieszkańcami oraz innymi miastami. Zwyczaje i tradycje miasta muszą być zgodne z międzynarodowymi sposobami życia. W ten sposób miasto będzie mogło zaprezentować swój atrakcyjny wizerunek, nie niszcząc przy tym środowiska naturalnego i społecznego.

Z kolei miasto powinno także promować wiedzę, nauczanie i użycie języków obecnych w mieście

jako elementu integracyjnego i bodźca sprzyjającego społecznej spójności.

8 Transformacja i rozwój miasta powinny być wspierane przez dążenie do harmonii pomiędzy nowymi potrzebami a utrzymywaniem symboli związanych z przeszłością. Planowanie miejskie powinno uwzględnić silny wpływ środowiska miejskiego na rozwój wszystkich jednostek ludzkich, integrację ich osobistych i społecznych aspiracji, a także oprzeć się podziałowi pokoleń i segregacji osób z różnych kultur, które mają wiele do nauczenia się od siebie nawzajem.

Aranżacja przestrzeni miejskiej powinna odpowiadać wymaganiom w zakresie dostępności, spotkań, rekreacji, rozrywki i bliższego kontaktu z naturą. Miasto edukacyjne powinno uwzględnić w swoich planach miejskich oraz usługach potrzeby osób niepełnosprawnych, starszych, a także dzieci tak, aby zagwarantować im przyjazne otoczenie respektujące ograniczenia, ale nie ujemujące im możliwie maksymalnej niezależności.

9 Miasto edukacyjne powinno zachęcać obywateli do krytycznego i współodpowiedzialnego udziału. W tym celu samorząd miejski powinien udostępnić niezbędne informacje oraz promować kierunki i działania edukacyjne o wartościach etycznych i społecznych. Miasto powinno jednocześnie stymulować udział obywateli we wspólnym projekcie za pomocą instytucji i organizacji społecznych i jednocześnie mając na uwadze prywatne inicjatywy i inne sposoby spontanicznego udziału.

10 Samorząd miejski powinien zaopatrzyć miasto w przestrzeń, urządzenia i usługi publiczne niezbędne dla osobistego, społecznego, moralnego i kulturowego rozwoju wszystkich jego mieszkańców, zwracając przy tym szczególną uwagę na dzieci i młodzież.

11 Miasto powinno zagwarantować jakość życia wszystkim jego mieszkańcom. Oznacza to poza prawem do zamieszkania, pracy, rozrywki i transportu publicznego, równowagę ze środowiskiem naturalnym oraz prawo do zdrowego otoczenia. Jednocześnie miasto powinno aktywnie promować kształcenie zdrowotne i udział wszystkich mieszkańców w dobrych praktykach zrównoważonego rozwoju.

12 Pośredni i bezpośredni projekt edukacyjny miasta wraz z wartościami go promującymi, jakością życia, organizowane wydarzenia i kampanie różnego typu, powinny stanowić przedmiot rozważań i udziału jednostki za pomocą niezbędnych środków umożliwiających rozwój zarówno indywidualny jak i zbiorowy.

W SŁUŻBIE SPOŁECZEŃSTWU

13 Władze miejskie powinny ocenić wpływ wszelkich proponowanych działań kulturalnych, rekreacyjnych, informacyjnych, reklamowych i innych rodzajów wydarzeń, oraz realiów, które docierają bezpośrednio do dzieci i młodzieży. Władze miej-

skie powinny zapewnić równowagę pomiędzy potrzebą ochrony oraz potrzebą autonomii niezbędnej dla procesu odkrywania.

Władze zapewnią jednocześnie szkolenia i debaty obejmujące wymianę programów między miastami w celu umożliwienia wszystkim mieszkańcom pełnej akceptacji zmian inicjowanych przez te miasta.

14 Miasto powinno zapewnić rodzinom edukację potrzebną do udzielenia ich dzieciom wsparcia w osiągnięciu dojrzałości i umożliwiającą korzystanie z miasta w duchu wzajemnego poszanowania. W myśl tego, powstawać będą projekty dla osób prowadzących działania edukacyjne i dla jednostek (obywateli, pracowników służb publicznych), które pełnią w mieście funkcje edukacyjne, często nie będąc tego świadomymi. Miasto podejmie także wysiłek, aby zapewnić działanie zgodne z projektami dla służb bezpieczeństwa i ochrony, które są podległe bezpośrednio miastu.

15 Miasto powinno oferować swoim mieszkańcom perspektywę udziału społecznego: powinno zapewnić niezbędne doradztwo w zakresie osobistych i zawodowych planów oraz umożliwić uczestnictwo w działaniach społecznych. W konkretnym obszarze edukacji i pracy trzeba podkreślić ścisłą relację, jaka powinna istnieć pomiędzy planowaniem edukacyjnymi potrzebami rynku pracy.

Z tego względu, miasta biorąc pod uwagę zapotrzebowanie społeczne powinny określić

strategie edukacyjne oraz współpracować ze związkami zawodowymi i dyrekcjami przedsiębiorstw w tworzeniu miejsc pracy oraz formalnego i nieformalnego ustawicznego kształcenia.

16 Miasta powinny być świadome mechanizmów wykluczenia, marginalizacji, a także ich różnorodnych form i rozwijać niezbędne formy przeciwdziałania. Specjalnej troski wymagają osoby nowoprzybyłe, imigranci lub uchodźcy, którzy mają prawo czuć się swobodnie w mieście, które ich przyjęło. Miasta powinny powziąć wysiłki w celu zachęcenia do spójności społecznej pomiędzy ich mieszkańcami i dzielnicami.

17 Interwencja zmierzająca do zminimalizowania różnic może przybrać wielorakie formy, ale musi zawsze opierać się na zrozumieniu osoby oraz na modelu ukształtowanym przez interesy każdego obywatela i przez prawa, które jemu przysługują. Wszelkie znaczące działanie powinno zagwarantować koordynację pomiędzy odpowiednimi administracjami a usługami przez nie świadczonymi. Trzeba także zachęcać do współpracy pomiędzy administracją a obywatelami luźno i demokratycznie zorganizowanymi w instytucje, w organizacje pozarządowe i podobne stowarzyszenia.

18 Miasto powinno sprzyjać powstawaniu stowarzyszeń jako form udziału i społecznej współodpo-

wiedzialności w celu bezpośredniego działania skierowanego na usługi miejskie, przekazywania informacji, materiałów i idei promujących społeczny, moralny i kulturalny rozwój każdego obywatela. Równoległe miasto powinno włączyć się do działań edukacyjnych, tak aby społeczność brała udział w procesach decyzyjnych oraz planowaniu, a także procesach zarządzania w stowarzyszeniach.

19 Władze miejskie powinny zagwarantować wystarczające i zrozumiałe informacje oraz zachęcać mieszkańców do pozyskiwania informacji dot. bieżących wydarzeń. Mając na uwadze istotę wyboru, zrozumienia i przetwarzania powszechnie dostępnej informacji, miasto edukacyjne powinno zaoferować źródła dostępne dla każdego. Władze miejskie powinny zidentyfikować grupy wymagające indywidualnej pomocy oraz udostępnić im wyspecjalizowane punkty informacji i centra pomocy.

Jednocześnie miasto zaplanuje programy edukacyjne w zakresie technologii informatycznej i komunikacji dla wszystkich grup wiekowych i społecznych celem walki z nowymi formami wykluczenia.

20 Miasto edukacyjne powinno poprzez swoje programy, zasoby i usługi oferować wszystkim jego mieszkańcom, jako cel niezbędny dla wspólnoty, edukację w zakresie wartości i praktyk demokratycznego obywatelstwa: poszanowania, tolerancji, odpowiedzialności, udziału i interesu publicznego.

International Association of
Educating Cities
Association Internationale des
Villes Éducatrices
Asociación Internacional de
Ciudades Educadoras

Avinyó, 15 – 4a planta
08002 Barcelona (Hiszpania)
Tel: +34 93 342 77 20
Fax: +34 93 342 77 29
edcities@bcn.cat
www.edcities.org

Urząd Miasta Katowice
ul. Młyńska 4
40-098 Katowice
Tel: +32 259-36-47
Fax: +32 253-74-23
iaec@katowice.eu
www.katowice.eu

International Association of
Educating Cities
Association Internationale des
Villes Éducatrices
Asociación Internacional de
Ciudades Educadoras

